

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลและการอภิปรายผล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาการกำหนดตนเองเกี่ยวกับการควบคุมระดับน้ำตาลในเลือดของผู้ที่เป็นเบาหวาน โรงพยาบาลรื่องกวาง จังหวัดแพร่ จำนวน 211 ราย ผลการศึกษานำเสนอในรูปตารางประกอบคำบรรยาย โดยแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ตามลำดับดังนี้

ส่วนที่ 1 ลักษณะส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง

ส่วนที่ 2 การกำหนดตนเองเกี่ยวกับการควบคุมระดับน้ำตาลในเลือดของกลุ่มตัวอย่าง

ส่วนที่ 1 ลักษณะส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ เป็นผู้ที่ได้รับการวินิจฉัยว่าเป็นโรคเบาหวานชนิดที่ 2 ที่เข้ารับการรักษาพยาบาลที่คลินิกเบาหวาน โรงพยาบาลรื่องกวาง จังหวัดแพร่ จำนวน 38 ราย และที่คลินิกเบาหวานในศูนย์สุขภาพชุมชนทั้ง 7 แห่ง คือ จากศูนย์สุขภาพชุมชนรื่องเข้มจำนวน 28 ราย ศูนย์สุขภาพชุมชนรื่องกวางจำนวน 54 ราย ศูนย์สุขภาพชุมชนแม่ยางเปี้ยวจำนวน 21 ราย ศูนย์สุขภาพชุมชนแม่ยางตาลจำนวน 21 ราย ศูนย์สุขภาพชุมชนไผ่โพนจำนวน 11 ราย ศูนย์สุขภาพชุมชนน้ำเลาจำนวน 19 ราย และจากศูนย์สุขภาพชุมชนบ้านเวียงจำนวน 19 ราย รวมทั้งสิ้นจำนวน 211 ราย

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงร้อยละ 64.45 กลุ่มอายุที่พบมากที่สุดคือ กลุ่มอายุ 50 ถึง 59 ปี (ร้อยละ 49.76) มีสถานภาพสมรสคู่ร้อยละ 59.24 นับถือศาสนาพุทธร้อยละ 98.58 ร้อยละ 74.88 จบการศึกษาระดับประถมศึกษา ร้อยละ 43.60 ประกอบอาชีพเกษตรกรรม กลุ่มตัวอย่างเกินกว่าครึ่งมีรายได้เฉลี่ยของครอบครัวต่อเดือนน้อยกว่าหรือเท่ากับ 4,000 บาท (ร้อยละ 53.08) มีรายได้ไม่เพียงพอกับค่าใช้จ่ายที่จำเป็นร้อยละ 52.13 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่ต้องจ่ายค่ารักษาพยาบาลโดยใช้บัตรประกันสุขภาพประเภทกเว้นค่าบริการ (ร้อยละ 81.52) และร้อยละ 42.65 ที่มีญาติสายตรงเป็นเบาหวาน ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1

จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเพศ อายุ สถานภาพสมรส ศาสนา ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครอบครัว ความเพียงพอของรายได้ การจ่ายค่ารักษา ญาติสายตรงที่เป็นเบาหวาน ($n=211$)

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	75	35.55
หญิง	136	64.45
อายุ (ปี)		
30-39	4	1.90
40-49	63	29.86
50-59	105	49.76
มากกว่าหรือเท่ากับ 60 ปี	39	18.48
($\bar{X} = 52.61$ S.D. = 7.01 range = 37-65 ปี)		
สถานภาพสมรส		
โสด	36	17.06
คู่	125	59.24
หม้าย	46	21.80
หย่าร้าง	4	1.90
ศาสนา		
พุทธ	208	98.58
คริสต์	3	1.42
ระดับการศึกษา		
ประถมศึกษา	158	74.88
มัธยมศึกษาตอนต้น	13	6.16
มัธยมศึกษาตอนปลาย	27	12.80
ประกาศนียบัตรชั้นสูง	6	2.84
ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า	7	3.32

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
อาชีพ		
ไม่ได้ประกอบอาชีพ	21	9.95
เกษตรกรรม	92	43.60
รับจ้าง	46	21.80
ค้าขาย	40	18.96
รับราชการ	12	5.69
รายได้เฉลี่ยของครอบครัวต่อเดือน (บาท)		
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 4,000	112	53.08
4,001-8,000	59	27.96
8,001-12,000	20	9.48
มากกว่า 12,000	20	9.48
ความเพียงพอของรายได้		
เพียงพอกับค่าใช้จ่ายที่จำเป็น	101	47.87
ไม่เพียงพอกับค่าใช้จ่ายที่จำเป็น	110	52.13
การจ่ายค่ารักษา		
จ่ายเอง	2	0.95
เบิกได้ / ประกันสังคม	37	17.54
ประกันสุขภาพประเภทกเวนค่าบริการ	172	81.52
ญาติสายตรงที่เป็นเบาหวาน (พ่อ แม่ พี่ น้อง)		
มี	90	42.65
ไม่มี	121	57.35

กลุ่มตัวอย่างมีระยะเวลาที่เป็นเบาหวานตั้งแต่ 2 ปี ถึง 20 ปี ส่วนใหญ่มีระยะเวลาที่เป็นเบาหวานเท่ากับ 0-5 ปี (ร้อยละ 68.25) โดยส่วนใหญ่เป็นเบาหวานมา 2 ปี มากที่สุด และมีโรคอื่นร่วมกับโรคเบาหวานร้อยละ 71.67 ซึ่งโรคที่พบมากที่สุด คือโรคความดันโลหิตสูง (ร้อยละ 46.45) และรองลงมา คือ ร้อยละ 45.50 ที่มีภาวะไขมันในเลือดผิดปกติ ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2

จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระยะเวลาที่เป็นเบาหวาน โรคอื่นที่เป็นร่วมกับเบาหวาน (n=211)

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ระยะเวลาที่เป็นเบาหวาน (ปี)		
0-5 ปี	144	68.25
6-10 ปี	50	23.70
11-15 ปี	13	6.20
16-20 ปี	4	1.86
(range = 2-20 ปี, mode = 2 ปี)		
โรคอื่นที่เป็นร่วมกับโรคเบาหวาน		
ไม่มี	60	28.43
มี (ตอบได้มากกว่า 1 โรค)	151	71.67
โรคความดันโลหิตสูง	98	46.45
โรคหลอดเลือดหัวใจ	2	0.95
โรคหลอดเลือดสมอง	2	0.95
โรคจอตาเสื่อม	18	8.53
โรคไต	5	2.37
ภาวะไขมันในเลือดผิดปกติ	96	45.50

กลุ่มตัวอย่างมีค่าระดับน้ำตาลในเลือดที่อยู่ในเกณฑ์ 90-130 มิลลิกรัมต่อเดซิลิตร จำนวน 3 ครั้งโดยนับย้อนหลังจากครั้งล่าสุด คิดเป็นร้อยละ 33.18 29.38 และ 34.12 ตามลำดับ และ ส่วนใหญ่ร้อยละ 65.40 67.77 และ 62.09 ที่มีค่าระดับน้ำตาลในเลือด มากกว่า 130 มิลลิกรัมต่อเดซิลิตร ดังแสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 3

ระดับน้ำตาลในเลือดของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 3 ครั้ง โดยนับย้อนหลังจากครั้งล่าสุด ($n=211$)

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ระดับน้ำตาลในเลือดครั้งที่ 1 (โดยนับย้อนหลังจากครั้งล่าสุด)		
น้อยกว่า 90 มิลลิกรัมต่อเดซิลิตร	3	1.42
90-130 มิลลิกรัมต่อเดซิลิตร	70	33.18
มากกว่า 130 มิลลิกรัมต่อเดซิลิตร	138	65.40
ระดับน้ำตาลในเลือดครั้งที่ 2 (โดยนับย้อนหลังจากครั้งล่าสุด)		
น้อยกว่า 90 มิลลิกรัมต่อเดซิลิตร	6	2.84
90-130 มิลลิกรัมต่อเดซิลิตร	62	29.38
มากกว่า 130 มิลลิกรัมต่อเดซิลิตร	143	67.77
ระดับน้ำตาลในเลือดครั้งล่าสุด		
น้อยกว่า 90 มิลลิกรัมต่อเดซิลิตร	8	3.79
90-130 มิลลิกรัมต่อเดซิลิตร	72	34.12
มากกว่า 130 มิลลิกรัมต่อเดซิลิตร	131	62.09

ส่วนที่ 2 การกำหนดตนเองเกี่ยวกับการควบคุมระดับน้ำตาลในเลือดของกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 58.77 มีการกำหนดตนเองเกี่ยวกับการควบคุมระดับน้ำตาลในเลือดโดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาทางด้าน พบว่า ส่วนใหญ่ร้อยละ 61.14 และร้อยละ 60.19 มีการกำหนดตนเองด้านการควบคุมอาหาร และการใช้ยาเบาหวานอยู่ในระดับปานกลางตามลำดับ และ ร้อยละ 54.03 มีการกำหนดตนเองด้านการออกกำลังกายเป็นอันดับสุดท้ายซึ่งอยู่ในระดับปานกลางเช่นเดียวกัน ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4

จำนวน และร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับการกำหนดตนเองเกี่ยวกับการควบคุมระดับน้ำตาลในเลือดโดยรวมและรายด้าน (n=211)

การกำหนดตนเองเกี่ยวกับการควบคุม ระดับน้ำตาลในเลือด	ระดับ		
	สูง จำนวน(ร้อยละ)	ปานกลาง จำนวน(ร้อยละ)	ต่ำ จำนวน(ร้อยละ)
โดยรวม	73 (34.60)	124 (58.77)	14 (6.64)
รายด้าน			
ด้านการควบคุมอาหาร	62 (29.38)	129 (61.14)	20 (9.48)
ด้านการออกกำลังกาย	57 (27.01)	114 (54.03)	40 (18.96)
การใช้ยาเบาหวาน	73 (34.60)	127 (60.19)	11 (5.21)

การอภิปรายผล

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงพรรณนา เพื่อศึกษาการกำหนดตนเองเกี่ยวกับการควบคุมระดับน้ำตาลในเลือดของผู้ที่เป็นเบาหวานชนิดที่ 2 ที่เข้ารับการรักษายาเบาหวานที่คลินิกเบาหวานโรงพยาบาลรื่องกวาง จังหวัดแพร่ และที่คลินิกเบาหวานในศูนย์สุขภาพชุมชนอีก 7 แห่ง คือ ที่ศูนย์สุขภาพชุมชนร้องเข็ม ศูนย์สุขภาพชุมชนรื่องกวาง ศูนย์สุขภาพชุมชนแม่ยางเปี้ยว ศูนย์สุขภาพชุมชนแม่ยางตาล ศูนย์สุขภาพชุมชนไผ่โพน ศูนย์สุขภาพชุมชนน้ำเลา และที่ศูนย์สุขภาพชุมชนบ้านเวียง จำนวน 211 ราย การอภิปรายผล ดังนี้

1. ลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง

ผลการศึกษาครั้งนี้ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่อยู่ในวัยผู้ใหญ่ตอนกลาง เป็นเพศหญิง ร้อยละ 64.45 สอดคล้องกับความชุกของโรคเบาหวานในประเทศไทย ที่พบในเพศหญิงมากกว่าเพศชาย (Aekphakron et al., 2003) กลุ่มตัวอย่างมีอายุเฉลี่ย 52.61 ปี มีการศึกษาชั้นประถมศึกษา มากที่สุดร้อยละ 74.88 ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรร้อยละ 43.60 รายได้เฉลี่ยของครอบครัวต่อเดือนน้อยกว่า 4,000 บาทร้อยละ 53.08 และส่วนใหญ่ไม่เพียงพอกับค่าใช้จ่ายที่จำเป็น ซึ่งพบได้ร้อยละ 52.13 กลุ่มตัวอย่างมีญาติสายตรงที่เป็นเบาหวานร้อยละ 42.65 (ตารางที่ 1) ซึ่งถือว่าการเกิดโรคเบาหวานมีส่วนมาจากปัจจัยทางกรรมพันธุ์ (สารัช สุนทรโยธิน, 2549) กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 68.25 มีระยะเวลาที่เป็นเบาหวานระหว่าง 2-5 ปี มากที่สุด (ตารางที่ 2) ทั้งนี้เนื่องจากโรคเบาหวานเป็นโรคเรื้อรังที่รักษาไม่หายขาด กลุ่มตัวอย่างจึงมีระยะเวลาการเจ็บป่วยด้วยโรคนานและเมื่อป่วยด้วยโรคนี้นานอาจทำให้เกิดโรคแทรกซ้อนได้ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการเจ็บป่วยด้วยโรคอื่นร่วมกับป่วยเป็นโรคเบาหวานด้วยร้อยละ 71.67 โรคที่พบ ได้แก่ โรคความดันโลหิตสูง ภาวะไขมันในเลือดผิดปกติ โรคจอตาเสื่อม และโรคไต ร้อยละ 46.4 45.5 8.5 และ 2.4 ตามลำดับ (ตารางที่ 2) และมีค่าระดับน้ำตาลในเลือดหลังอดอาหารเท่ากับ 90-130 มิลลิกรัมต่อเดซิลิตร (ADA, 2007b) ในการตรวจ 3 ครั้งสุดท้าย เพียงร้อยละ 33.2 29.4 และ 34.1 ตามลำดับ (ตารางที่ 3)

2. การกำหนดตนเองเกี่ยวกับการควบคุมระดับน้ำตาลในเลือดของกลุ่มตัวอย่าง

จากผลการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการกำหนดตนเองเกี่ยวกับการควบคุมระดับน้ำตาลในเลือดโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 58.77 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า มีการกำหนดตนเองเกี่ยวกับการควบคุมระดับน้ำตาลในเลือด ด้านการควบคุมอาหาร การออกกำลังกาย

และการใช้ยาเบาหวาน อยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 61.14 54.03 และ 60.19 ตามลำดับ (ตารางที่ 4) สามารถอภิปรายได้ดังนี้

2.1 การกำหนดตนเองด้านการควบคุมอาหาร

การที่กลุ่มตัวอย่างมีการกำหนดตนเองด้านการควบคุมอาหาร อยู่ในระดับปานกลางร้อยละ 61.14 (ตารางที่ 4) อาจเนื่องจากในปัจจุบันมีการรณรงค์ในการดูแลตนเองในผู้ที่เป็นเบาหวานค่อนข้างมากทำให้กลุ่มตัวอย่างได้รับข้อมูลจาก สื่อต่างๆ เช่น จากวิทยุ โทรทัศน์ จากเอกสารต่างๆ เกี่ยวกับโรคเบาหวาน กลุ่มตัวอย่างจึงสามารถใช้เป็นข้อมูลประกอบการคิด พิจารณา และตัดสินใจเลือกปฏิบัติ โดยพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 36.02 ที่มีการตัดสินใจริเริ่มการควบคุมอาหารด้วยตนเอง ร้อยละ 43.13 มีการเรียนรู้และทำการควบคุมอาหารเพื่อควบคุมโรคเบาหวาน เนื่องจากเป็นเรื่องที่กลุ่มตัวอย่างสนใจ และส่วนใหญ่ร้อยละ 55.92 (ตารางที่ 1) เชื่อว่าการควบคุมอาหารเป็นเรื่องสำคัญที่จะทำให้กลุ่มตัวอย่างมีสุขภาพดี จึงลงมือปฏิบัติเพื่อควบคุมน้ำตาลในเลือดด้วยตนเอง นอกจากนี้ร้อยละ 42.65 ที่มีญาติสายตรงของตนเองเป็นเบาหวาน (ตารางที่ 1) ซึ่งอาจทำให้กลุ่มตัวอย่างรับรู้หรือมีประสบการณ์ด้านการควบคุมอาหารมาก่อน ทำให้กลุ่มตัวอย่างมีความรู้ ทักษะเรื่องการควบคุมอาหารมาบ้างแล้ว กลุ่มตัวอย่างส่วนหนึ่งจึงสามารถริเริ่มตัดสินใจ กำหนดการควบคุมอาหารอย่างอิสระด้วยตนเองในระดับปานกลางเช่นเดียวกับผลการศึกษาของ นิติยา แก้วสอน (2548) ที่ศึกษาเรื่อง แรงจูงใจภายในและพฤติกรรมควบคุมน้ำตาลในเลือดของผู้ที่เป็นเบาหวานชนิดที่ 2 ที่พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการกำหนดตนเองในการควบคุมอาหารอยู่ในระดับปานกลาง

2.2 การกำหนดตนเองด้านการออกกำลังกาย

การที่กลุ่มตัวอย่างมีการกำหนดตนเองด้านการออกกำลังกาย อยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 54.03 (ตารางที่ 4) อาจเนื่องจากในปัจจุบันได้มีการรณรงค์เรื่องการออกกำลังกายในผู้ที่เป็นเบาหวานและได้มีการศึกษาถึงรูปแบบการออกกำลังกายด้วยวิธีต่างๆ ที่ทำให้ผู้ที่เป็นเบาหวานสามารถควบคุมระดับน้ำตาลในเลือดได้ เช่น ชีกง (อุไรวรรณ โพธิ์พนม, 2545) หรือ การออกกำลังกายแบบแอโรบิก (อรรณี รัตนพิทักษ์ และคณะ, 2536; Rice et al., 1999) ซึ่งจากการนำเสนอรูปแบบต่างๆ ด้านการออกกำลังกาย เช่น การเดิน การวิ่ง การถีบจักรยาน การเดินแอโรบิก เป็นต้น ทำให้กลุ่มตัวอย่างได้รับข้อมูลด้านประโยชน์ของการมีพฤติกรรมสุขภาพด้านการออกกำลังกาย มีอิสระหรือมีทางเลือกในการออกกำลังกายตามความเหมาะสมด้วยตนเอง โดยพบกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 50.71 ที่เชื่อและได้พิจารณาด้วยตนเองว่า การออกกำลังกายเป็นสิ่งที่สำคัญที่จะทำให้มีสุขภาพดี

และร้อยละ 28.91 (ตารางที่ 1) สามารถตัดสินใจวางแผนริเริ่มออกกำลังกายด้วยตนเอง ในระดับปานกลาง เช่นเดียวกับการศึกษาผลการศึกษาของ นิตยา แก้วสอน (2548) ที่พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการกำหนดตนเองด้านการออกกำลังกายอยู่ในระดับปานกลาง

2.3 การกำหนดตนเองด้านการใช้ยาเบาหวาน

การที่กลุ่มตัวอย่างมีการกำหนดตนเองด้านการใช้ยาเบาหวานอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 60.19 (ตารางที่ 4) อาจเนื่องจากกลุ่มตัวอย่างรับรู้หรือเชื่อว่าการใช้ยาเบาหวานเป็นวิธีการที่สำคัญวิธีหนึ่งที่ใช้ในการควบคุมระดับน้ำตาลในเลือด และเข้าใจถึงฤทธิ์ของยาในการควบคุมระดับน้ำตาลในเลือด พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 63.98 เห็นความสำคัญและเห็นประโยชน์ในการใช้ยาเบาหวาน และร้อยละ 45.97 (ตารางที่ 1) ที่สนใจ เรียนรู้และทำความเข้าใจเกี่ยวกับการรับประทานยาเบาหวาน ดังนั้นกลุ่มตัวอย่างจึงเห็นประโยชน์และความสำคัญในการใช้ยาเบาหวาน สามารถนำความรู้ที่ได้รับมาปรับวิธีการกินยา เพื่อให้เหมาะสมกับการดำเนินชีวิต เช่น ปรับเวลาของการกินยาตามวิถีการดำเนินชีวิตของตนเองในระดับปานกลางเช่นเดียวกับการศึกษาของ นิตยา แก้วสอน (2548) ที่พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการกำหนดตนเองด้านการการใช้ยาอยู่ในระดับปานกลาง